

FORTID FOR BEGYNDERE

VIKINGER OG GUDER

S. Bech

INDHOLD

3	·	INTRODUKTION TIL PÆDAGOGEN	·	3
6	·	ÆGTE VIKINGESKATTE	·	6
8	·	VIKINGERNES MANGE REJSER	·	8
10	·	HVORDAN SÅ VIKINGERNE UD?	·	10
12	·	GUNULF OG RAGNHILD	·	12
17	·	VIKINGERNES TRO	·	17
21	·	ODINS VISDOM	·	21
27	·	HVORDAN THOR FIK SIN HAMMER	·	27
33	·	FREJS STORE KÆRLIGHED	·	33
39	·	TYR OG FENRISULVEN	·	39
45	·	VIKINGE- OG GUDELEGE	·	45
46	·	LAV VIKINGEMAD	·	46
48	·	LAV VIKINGETØJ	·	48
50	·	LAV VIKINGEMØNSTRE	·	50
52	·	RUNEALFABET	·	52
54	·	VIKINGEFEST	·	54
56	·	PÅKLÆDNINGSDUKKER	·	56

NATIONALMUSEET © 2013

EN STOR TAK TIL "ERINDRINGSMØNTMIDLERNE" FOR ØKONOMISK
STØTTE TIL PROJEKTET "FORTID FOR BEGYNDERE"

ISBN: 978-87-7602-213-6

DETTE HÆFTE HANDLER OM VIKINGER, OG GUDER

Det kan anvendes i relation til større eller mindre pædagogiske forløb om emnet *nordiske guder og vikinger*.

Materialet er tiltænkt børnehaver og børnehaveklasser. Det er skrevet på en måde, der gør det muligt at læse både tekster, beskrivelser og gudesagn direkte op for børnene.

De fire gudesagn i hæftet er alle inspireret af gamle sagn og myter. De er blevet nyfortolket og omskrevet, så de både sprogligt og forståelsesmæssigt passer til målgruppen, men på en måde, så de ikke mister det eventyrlige og gammeldags sprog. Det giver børnene mulighed for at stifte bekendtskab med ord og vendinger, som de måske ikke er vant til at høre i deres dagligdag.

Hvis I har planer om at besøge et museum til et forløb om vikinger og guder, vil det være en god idé at læse hæftets forskellige fortællinger og sagn højt for børnene inden besøget. Dette vil give børnene en god baggrundsviden, inden I drager på vikinge- og gudeeventyr.

VIKINGETOGT PÅ
NATIONALMUSEET

FOTOGRAF: JACOB NYBORG
ANDREASSEN

1

FORTID FOR BEGYNDERE

"Fortid for begyndere" er særlige pædagogiske tilbud til børnehaver og børnehaveklasser. Intentionen er at åbne op for museumsverdenen på en sjov og inspirerende måde og at bringe museernes samlinger og viden i spil i relation til de pædagogiske læreplaner. Konkret sigter undervisningen mod at styrke børnenes sociale kompetencer, at styrke deres sproglige udvikling, og i særdeleshed at give dem en sanselig og lærerig oplevelse i mødet med museets genstande, udstillinger og fortællinger. Børnene vil på den måde få mulighed for i øjenhøjde at stifte bekendtskab med kultur og historie, både i Danmark og andre lande. I undervisningen vil børnene både få lov at se, høre, røre og gøre. Med andre ord vil fortiden blive gjort både tilgængelig og vedkommende for begyndere!

2

VIKINGEBESØG PÅ MUSEUM

Så har den drillesyge Loke været på spil igen! Loke har sendt en viking ud på en fejlslået tidsrejse. Vikingen er havnet på et museum og er helt forvirret og ulykkelig. Hvordan mon vikingen kan komme hjem igen? Vikingen får brug for nogle børn, der ikke er bange for at tage på skattejagt på museet. Kun med de nordiske guders beskyttelse kan vikingen rejse sikkert hjem igen. Forløbet er en blanding af interaktivt teater og en skattejagt rundt blandt museets fund fra vikingetiden.

Læringspointer:

- At genstandene fra vikingetiden er fundet i jorden og nu er på museum.
- At vikingerne havde et andet skriftsprog, end vi har.
- At vikingerne tilbød guderne ved at ofre til dem.

Før eller efter besøget kan I lade jer inspirere af dette hæfte. Historierne i hæftet kan I læse højt og aktiviteterne kan I prøve hjemme i børnehaven.

ÆGTE VIKINGSKATTE

Vikingerne levede for mange år siden. Faktisk er det over tusind år siden, at vikingetiden sluttede. Heldigvis kan vi stadig kigge på mange af vikingernes fine ting og sager. De er nemlig kommet på museum sammen med en masse andre spændende ting.

Før tingene fra vikingetiden kom på museum, lå de gemt dybt nede i jorden. Her lå de, indtil de en dag blev fundet af arkæologer, som gravede efter viden om fortiden.

Når man er arkæolog, graver man nemlig i jorden for at finde genstande fra fortiden. Lidt ligesom på en skattejagt. Arkæologerne graver og graver, indtil de finder noget meget gammelt. De graver ikke kun efter guld. Arkæologer synes også, det er spændende at finde andre skatte - for eksempel spor efter vikingernes huse eller måske en gammel sko. Når arkæologerne finder sådan nogle gamle ting, kan de gætte på, hvordan menneskene i vikingetiden har boet og levet. Og de rigtig gode skatte kommer på museum!

I Danmark er der mange museer, og det allerstørste hedder Nationalmuseet. Måske har du besøgt det en gang?

På museer er der mange ting fra vikingetiden. Der er sværd, som er blevet brugt af rigtige vikingemennesker og smykker i ægte guld og sølv. Mange af de genstande, som er kommet på museum, er så skrøbelige, at de går i stykker og kan blive til støv, hvis man rører ved dem. Derfor står de fleste af genstandene i nogle specielle skabe, så der ikke er nogen, som kommer til at ødelægge dem. Heldigvis er skabene lavet af vinduesglas, og man kan gå ind på museet og kigge på dem, lige så tit man har lyst.

I dette hæfte skal I lære om de seje vikinger - og I skal høre fantastiske historier om nogle af de nordiske guder, som vikingerne troede på. *Glæd jer!*

ÆGTE VIKINGESKATTE

FOTOGRAF: JACOB NYBORG
ANDREASSEN

ARKÆOLOGER GRAVER EFTER SKATTE

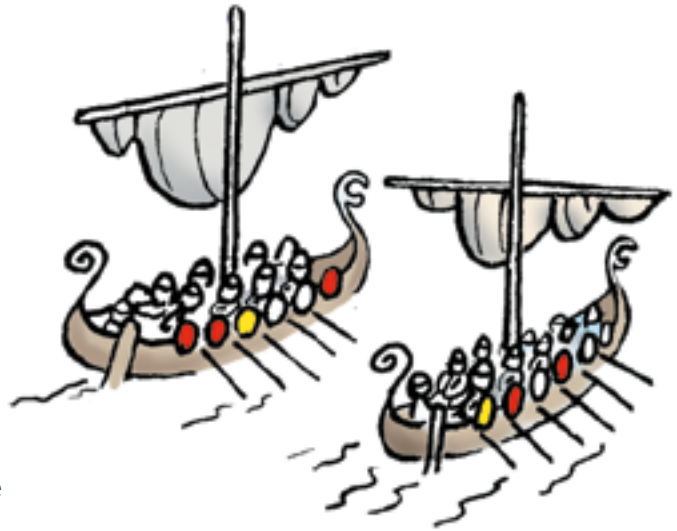
TEGNING: MIKAEL NIELSEN

VIKINGERNES MANGE REJSER

Mens mange vikinger levede som bønder og passede deres dyr og marker, drog andre vikinger på vilde eventyr.

De sejlede af sted i flotte vikingeskibe, som de selv havde bygget. Vikingerne var gode til at bygge skibe. Skibene havde sejl, der kunne sejle skibet, når der var god vind, og årer til at ro med, når det var vindstille.

VIKINGERNE BYGGEDE FANTASTISKE SKIBE

TEGNING: MIKAEL NIELSEN

VIKINGERNES REJSER

KORT: HANS PETER BOISEN

TEGNINGER: MIKAEL NIELSEN

Vikingerne sejlede til udlandet i deres flotte og hurtige skibe. De kom f.eks. helt til England, Grønland og Nordamerika.

Nogle vikinger rejste af sted for at handle, som en slags købmænd. De medbragte skind, rav, jern og fisk, og byttede sig til guld, sølv og krydderier.

Andre vikinger drog i krig med andre lande. Vikingerne, som skulle i krig, var bevæbnet med spyd og skjold, og de bar sværd. Over ryggen havde de måske en lanse og en stridsøkse.

KRIGERUDSTYR
TEGNING: MIKAEL NIELSEN

HVORDAN SÅ VIKINGERNE UD?

Måske har I set tegninger af vikinger med store muskler, stort skæg og hjelme med horn i. Sådan er der nemlig mange, der tror, vikingerne har set ud.

Faktisk ved vi ikke helt, hvordan vikingerne så ud. For når arkæologerne finder en vikingegrav, er der ofte kun skelettet tilbage. Og så er det svært at se, om vikingen har været tyk, tynd, mørkhåret eller rødhåret? Men en ting er sikkert – de har set ligeså forskellige ud som alle os.

Men arkæologerne kan finde ud af mange andre spændende ting, når de finder vikingernes grave. Ved at måle vikingernes knogler kan arkæologerne for eksempel regne ud, hvor høje vikingerne har været - og faktisk var vikingerne ikke helt så høje, som vi er i dag. Arkæologerne kigger også på vikingernes tænder. De er tit meget slidte, og vikingerne har ofte tabt mange af deres tænder. Vikingerne havde nemlig ikke ligeså gode tandbørster og tandpastaer, som vi har i dag.

HAVDE VIKINGERNE
HORN I HJELMEN?

BØRSTEDE
VIKINGERNE
TÆNDER?

Til gengæld havde de heller ikke så mange huller i tænderne, for de kunne ikke købe sodavand, slik og kager, som vi kan i dag.

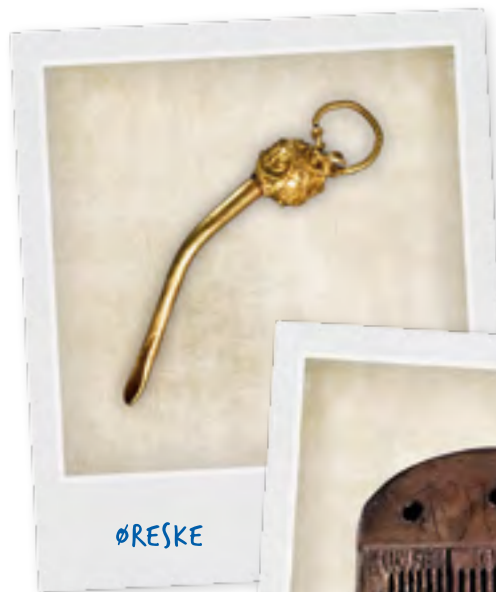
Måske tror I, at vikingerne var sådan nogle beskidte nogen med stort uglet hår og kæmpe skæg. Men i vikingernes grave har arkæologerne fundet kamme, som vikingerne brugte til at rede deres hår med samt vaskefade, som de kunne vaske sig ved.

Arkæologerne har også fundet nogle dimser, som de kalder for øreskeer. De har været brugt til at rense vikingernes ører med, hvis vikingerne havde ørevoks - lidt ligesom vi i dag bruger vatpinde.

Arkæologerne kan også være heldige at finde vikingernes smykker og tøj. Og selvom det er over tusind år siden, vikingerne levede, kunne de lide at pynte sig med flotte smykker og smukke klæder ligesom os.

VIKINGEMODE
TEGNING: MIKAEL NIELSEN

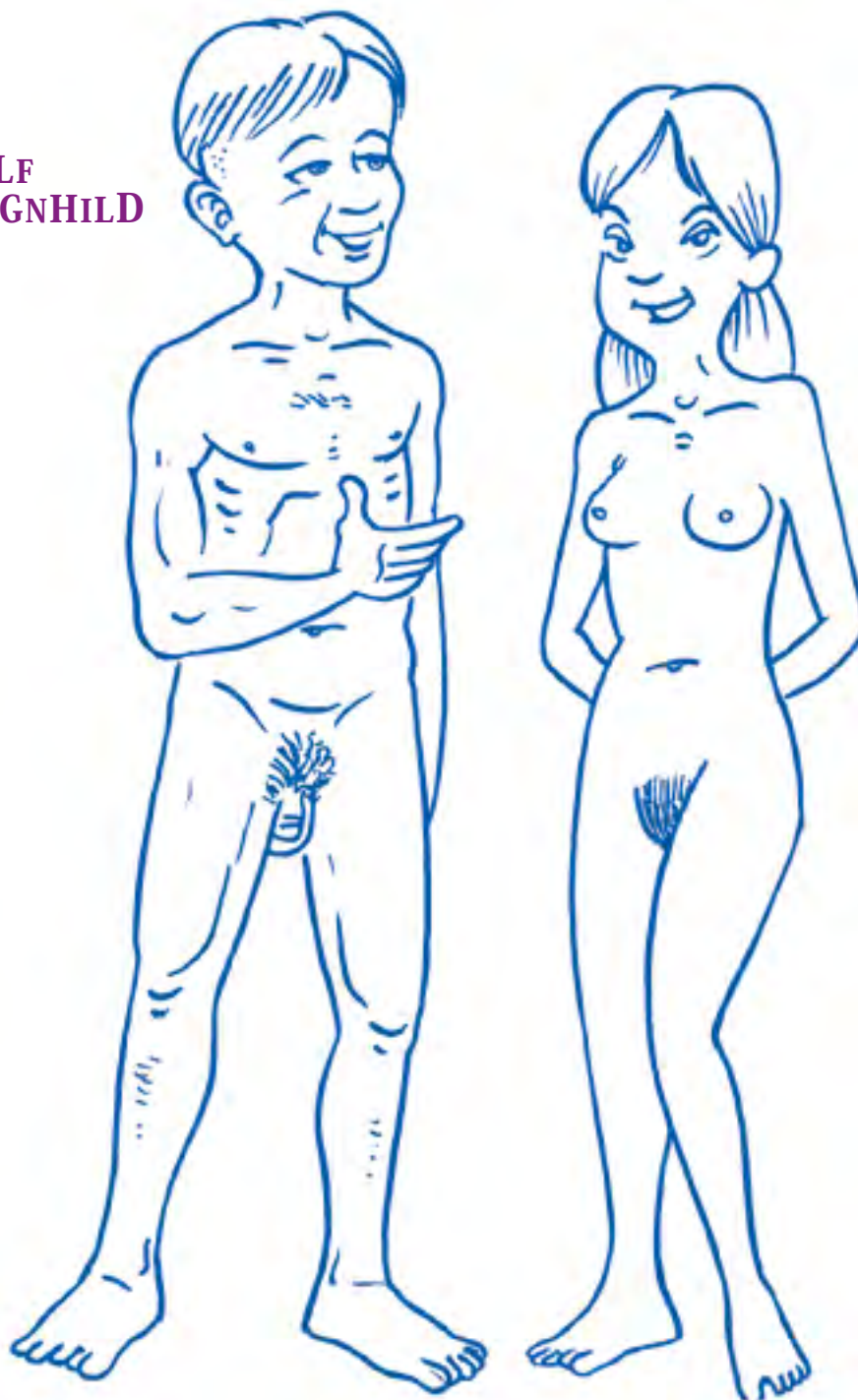
ØRESKE

VIKINGEKAM

6

GUNULF OG RAGNHILD

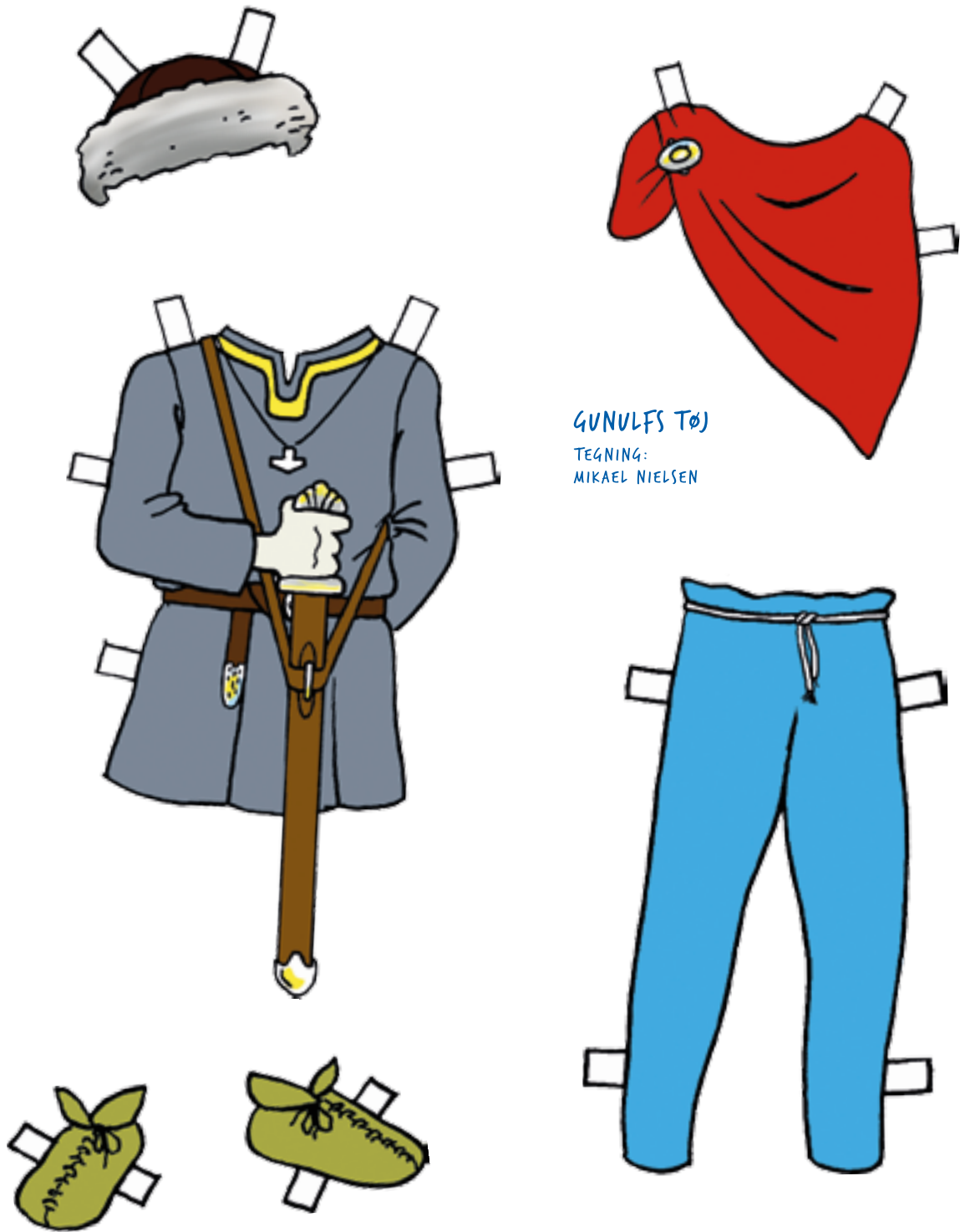

Hov! Ragnhild og Gunulf har ikke tøj på.

De fortæller, at de er blevet narret af den drillesyge og lumske Loke - kender I ham? Han har gemt deres tøj på næste side. Skynd jer at finde det og klip dukkerne og tøjet ud.

(Påklædningsdukker til kopi og udklip er bagerst i hæftet)

GUNULFS TØJ

TEGNING:
MIKAEL NIELSEN

Her er Gunulfs tøj:

Gunulf er klædt i et par bukser og en lang skjorte. Skjorten kaldes for en kofte. Gunulf har en fin kappe, der bliver lukket med en broche. Han kan nemlig også godt lide at pynte sig lidt. Men han har ingen hjelm med horn i! Gunulf fortæller, at han slet ikke kender nogen vikinger med hornede hjelme.

SKÅLSPÆNDER

RAGNHILDS TØJ

TEGNING:
MIKAEL NIELSEN

Her er Ragnhild tøj:

Ragnhilds tøj består af en underkjole, der hedder en særk. Udover særken har hun en selekjole, hvor der sidder to flotte brocher, dem sætter hun på sit tøj med nåle.

Kan I finde dem?

De sidder på Ragnhilds seler. Hun kalder brocherne for skålspænder, fordi de ligner små skåle.

Ragnhild kan godt lide at være fin! Derfor har hun også en perlekæde med en thorshammer i og et bælte med en lille pung. Både Ragnhild og Gunulf har sko syet af skind.

Vikingerne havde også kapper af skind. Dem brugte de, når det var snevejr eller regnvejr – ligesom I har regntøj. Der fandtes også fattige vikinger. De gik ikke så fint klædt.

Hvad for noget tøj tror I, de havde på?

AKTIVITET

Lad børnene tegne mere tøj til Ragnhild og Gunulf. Måske skindkapper eller fattigt tøj. Bagerst i hæftet er samlet flere påklædningsdukker, I kan kopiere og farvelægge.

VIKINGERNES TRO

Vikingerne troede på nogle helt særlige guder. De nordiske guder. De troede, at verden var delt op i flere riger. Næmlig i gudernes rige: Asgård, menneskenes rige: Midgård, jætternes rige: Udgård samt de dødes rige: Hel – et sted det gjaldt om at holde sig langt fra!

Vikingerne mente, at der mellem Asgård og Midgård fandtes en ganske særlig vej mellem gudernes og menneskenes verden, og det var regnbuen. Her sad guden Heimdal og vogtede, og sørgede for, at der ikke kom ubudne gæster hos guderne i Asgård.

Langt væk fra både Asgård og Midgård lå Udgård. Her var der koldt, mørkt og fuld af bjerge. Udgård lå gemt væk bag store floder, der var svære at passere. Jætterne, der boede her, var en slags kæmper, og de kunne både være onde, hæslige og meget stærke.

Den mest kendte jætte var den drillesyge og lumske Loke. Loke var en lidt særlig jætte, for han var ikke en kæmpe, og han var pænere end mange af de andre jætter. Han fik lov til at bo hos guderne i Asgård, fordi han havde blandet blod med gudernes konge, Odin. Men det var ikke altid lige nemt for guderne at have en drillesyg og lumsk Loke boende!

VDGÄRD

HEL

ASGÅRD

MIDGÅRD

S. Bech

Når vikingerne ønskede sig noget rigtig meget, ofrede de til guderne. Det gjorde de ved at forære deres allerbedste eller fineste ting til dem. Og da vikingerne ikke kunne komme over regnbuen til Asgård, lagde de tingene på steder, hvor de regnede med, at guderne nok skulle finde dem. Det kunne for eksempel være i en sø.

I vikingetiden var der en sø på Sjælland, der hed Tyr's sø. Og i Tyr's sø er der fundet en masse af vikingernes flotte genstande, som de har ofret til guderne. For eksempel en kæmpe guldring der vejer over 2 kg.

Og søens navn, Tyr's sø, er nok ikke helt tilfældigt – der var nemlig en af de nordiske guder, som hed Tyr. Nu skal I møde Odin, Loke, Tyr og flere af de andre guder i fire gudesagn, der er lige til at læse højt.

ODINS VISDOM

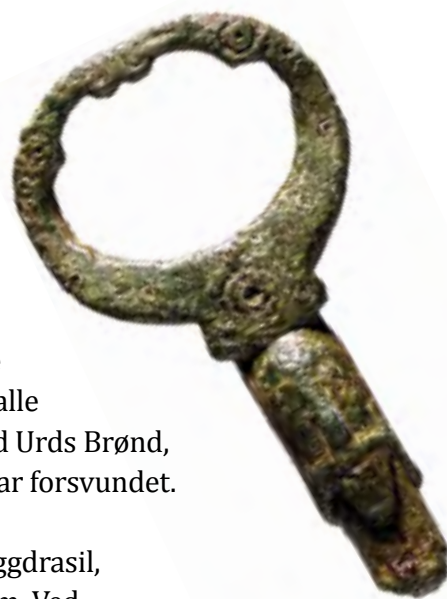
AF GERTRUDE KIEL

Den enøjede Odin var den ældste og klogeste af alle guderne. Sammen med sine brødre Vile og Ve havde han bygget verden af jætten Ymers krop og skabt de første mennesker. Fra sin trone, kunne han se ud i hele verden, og hver dag bragte hans to ravne Hugin og Mugin nyt fra alle verdens hjørner. Men det var ikke kun tronen og ravnenes skyld, at han så så vidt og bredt. Odin havde runerne, og med dem også deres hemmeligheder og trolddomskraft. Og grunden til, at han kendte alverdens hemmeligheder i forhold til nogen anden, var netop det, at han kun havde ét øje. Og nu skal I høre, hvordan det gik til.

Odin og hans brødre Vile og Ve regerede sammen fra Asgård i lange tider, men en skønne dag forsvandt Vile og Ve sporløst. Odin spurgte alle de andre guder, da de mødtes til rådslagning ved Urds Brønd, men ingen vidste, hvor de var, eller hvorfor de var forsvundet.

Urds brønd lå ved den rod af verdenstræet Yggdrasil, som strakte sig ind under Asgård, Gudernes hjem. Ved brønden boede de tre norner, Urd, Verdande og Skuld, som kendte alle menneskers skæbne. Men heller ikke de tre norner vidste, hvor Vile og Ve var. Da ingen i Asgård kunne hjælpe Odin, forlod han gudernes hjem og drog ud i verden for at finde dem.

Da han kom til Yggdrasils stamme, mødte han egeret Ratatosk, som pilede op og ned ad stammen. "Hør!" sagde Odin, "har du set Vile og Ve? Eller ved du, hvor de er?"

ODIN MED
RAVNE HUGIN
OG MUNIN PÅ
HOVEDET

Ratatosk mimrede bare og sagde, at han var på vej ned til dragen Nidhug med besked fra Ørnen Hræsvælg i toppen af træet om, at den skulle holde op med gnave i rødderne, fordi det fik træet til at svaje. Odin skuttede sig. Ørnen var en jätte klædt ud som fugl, og dens vinger var så store, at de forårsagede storme, når den rystede sig. Han håbede ikke, at ørnen og dragen blev uvenner. Men på ørnens næb mellem dens øjne sad høgen Vedfolner. Denne høg sad på toppen af verden, og Odin tænkte, at den måske kunne hjælpe ham.

Han lod sin vandrestav ligge ved træets fod og gav sig til at klatre opad. Grenene var tykke som stammer og kvistene som kraftige grene, og klatreturen varede flere dage. Undervejs så Odin, hvordan fire hjorte sprang rundt og spiste træets friske knopper og gnavede i barken, så træet begyndte at rådne.

Heldigvis var Yggdrasil stærkt og hver morgen, når de tre norner ved Urds brønd hældte vand fra brønden på roden, helede dens bark.

Efter mange dage og nætters klatren, nåede Odin træets top. Her sad ørnen Hræsvælg med Vedfolner på næbbet. Høgen stirrede ud i horisonten, men drejede hovedet og kiggede alvorligt på Odin, da han dukkede op gennem grenene.

”Du søger dine brødre,” sagde høgen, og Odin nikkede.

”Jeg skuer ud over alverden, og alle de steder, der rammes af solens stråler og træets skygger, kan jeg se. Men jeg kan ikke se dine brødre.”

”Men har du slet ingen anelse om, hvor de kan være?” forsøgte Odin, og høgen rystede på hovedet.

”Tag ned igen. I træets top finder du intet svar.”

Odin gryntede noget, der lød som tak, og begav sig nedad igen. Mens han surmulende gentog det, høgen havde sagt, blev han langsomt klar over, at han selvfølgelig var nødt til at lede efter Vile og Ve i de verdner, der ikke var synlige fra træets top.

Da Odin atter stod på jorden ved træets fod, var der to veje, han kunne gå. Han kunne følge den af træets tre rødder, der førte til dødsriget Hel. Men Hel var ikke et sted, man havde lyst til at rejse hen, for kun de færreste kom tilbage derfra. Den anden rod, der endte i Asgård ved Urds Brønd, havde han allerede besøgt, og så var der den sidste rod tilbage. Den førte ind i Udgård, jætternes land. Det var heller ikke et sted, Odin brød sig om at besøge, men for enden af roden sprang en kilde med alverdens visdom. Jætten Mimer vogtede over kilden, og han var klogere end Odin selv, fordi han hver dag drak af kilden. Det var Mimers brønd, og Mimer ville ikke lade nogen anden drikke af den. Når Odin nogle gange havde haft brug for hjælp, var han gået til Mimer, og nu drog han derhen igen for at få hjælp.

Efter en lang, trættende og ikke mindst farefuld rejse kunne Odin endelig hvile sig på bænken ved Mimers brønd, men nu nægtede Mimer at hjælpe.

”Hvorfor vil du ikke hjælpe mig?” spurgte Odin, som både var træt og sur.

”Jeg siger ingenting,” gentog Mimer. Odin skulle lige til at slå ham for panden, da han fik en idé.

”Jeg har vandret så langt, og er så tørstig. Må jeg ikke få en slurk vand, inden jeg begiver mig den lange vej tilbage til Asgård?”

Men Mimer, der jo var klogere end Odin, var ikke så nem at narre.

”Ha! Den hopper jeg ikke på. Du finder nok en bjergkilde på vejen. Min brønd får du ikke lov at drikke af”.

”Hvad vil du have til gengæld for en tår af din brønd?” spurgte Odin.

”Det skal være noget, der er dig dyrebart,” sagde Mimer.

”Min hest?” spurgte Odin.

”Nej, noget, du dårligt kan undvære. Hvis du skal kigge ind i min verden, må du give afkald på noget af din egen. Gæt, hvad det er, jeg vil have, så får du af kildens vand.”

Odin tænkte sig længe om. Hvordan kunne han give afkald på noget af sin egen visdom? Hvordan var han egentlig blevet så klog?

”Jeg har set hele verden,” begyndte han, ”med mine to øjne. Med dem har jeg suget al den visdom til mig, jeg har.” Han tøvede og så på Mimer: ”Vil du have, at jeg ofrer mit øje?”

Mimer slog en ond latter op og nikkede. Men Odin lod sig ikke skræmme, og før den forbavsede jætte kunne nå at tørre grinet af sit ansigt, havde Odin revet sit ene øje ud og kastet det ned i brønden.

Mimer kiggede på øjet, og så på Odin med den tomme øjenhule. Så bukkede han dybt i respekt, fyldte sit drikkehorn med det klare vand og rakte det til Odin.

Odin greb hornet og drak hver en dråbe, men han havde slet ikke behøvet det, for i samme øjeblik hans øje ramte brøndens bund, kunne han se alt, hvad der foregik i verden. Han så, hvad der var blevet af hans brødre, og forstod nu, hvorfor Mimer ikke ville tale om det. Odin besluttede ligesom jætten at holde det for sig selv, og derfor er der stadig ingen, ud over Odin og Mimer, der ved, hvad der blev af Vile og Ve. Men nu så Odin også, hvordan han kunne blive endnu klogere og endnu stærkere. Han takkede Mimer, og vandrede tilbage den lange vej, han var kommet.

Da han nåede træet Yggdrasil's stamme, satte han sig udmattet ned og gnubbede sin ømme øjenhule. Han havde set og prøvet mere på denne rejse end nogensinde før, og nu var han godt træt. Men hvis han ville være den mægtigste af alle guder, måtte han klare en sidste prøve. I brønden havde han set, at hvis han ville være rigtig klog og have stor trolddom, måtte han gøre som menneskene. Når menneskene ønskede at blive klogere og få del i Odins visdom, ofrede de til ham. Men hvordan kunne Odin ofre til sig selv? Han måtte ofre sig selv til sig selv! Og så hang Odin

ODIN FINDER RUNERNE

TEGNING: SUSSI BECH

LÆR AT SKRIVE DIT
NAVN MED RUNER
BAGERST I HÆFTET

sig selv op i træets vindomsuste grene med hovedet nedad. Der hang han i ni dage uden at få hverken mad eller drikke. Og da han på den niende dag kiggede ned mod jorden, så han, at runerne lå under ham. Han klatrede ned og samlede dem op, og fra den dag forstod han runeristningens hemmelige trolddomskunst. Nu kunne han med rette kalde sig gud over både mennesker og guder.

HVORDAN THOR FIK SIN HAMMER

AF GERTRUDE KIEL

Guden Thor var herre over himlen og vejret, og han havde en helt særlig hammer. Den så ganske vist ikke ud af meget med det alt for korte skaft. Men hvis man af den grund troede, at den ikke slog hårdt, tog man grueligt fejl. Hammeren hed Mjølner, og dette er historien om, hvordan Thor fik Mjølner, og hvorfor den ser ud, som den gør.

Thor havde en dejlig kone, der hed Sif. Sif havde et vidunderligt langt hår, men en dag, mens hun lå og sov, listede den lumske og drilagtige Loke sig ind til hende og skar alt hendes smukke hår af.

Sif blev ulykkelig, da hun vågnede, og så, hvad der var sket med hendes hår, og da Thor fandt ud af det, blev han rasende. Han brølede så højt på Loke, at træet Yggdrasil rystede. Da han endelig fik fat i Loke, truede han ham med at knuse alle knogler i hans elendige krop, hvis ikke han skaffede Sif nyt hår. Hår, som var lavet af det pureste guld, men som dog kunne vokse på hendes hoved som almindeligt hår.

Loke var snu, men nu blev han alligevel bange. Thor var den stærkeste af alle guderne, og Loke turde ikke andet, end at gøre, som Thor sagde. Men hvordan? Han vred sin snurrige hjerne for at finde på råd, men til sidst indså han, at han måtte have hjælp.

Så rejste han dybt ned under jorden til dværgene, som boede ved bjergenes rødder. Her havde de hårdtarbejdende dværge deres smedjer, hvor de smedede smykker så sarte som morgendug på rosenblade og våben så hårde som mandsmod og så skarpe som Lokes tunge.

Her fandt Loke to dværge, som han overtalte med fine ord og god betaling til at smede tre ting til ham: guldhår til Sif, et skib, som altid havde medvind og et spyd, der kunne bore sig gennem alt.

Da han havde fået tingene, kunne den listige Loke ikke lade være med at friste skæbnen. Det ærgrede ham, at han havde været nødt til at gøre, som Thor sagde, og nu håbede han, at han måske kunne få mere ud af sit besøg hos dværgene. I stedet for at rejse hjem igen med det samme, tog han håret, spyddet og skibet med hen til to andre dværge, Brok og Sindre, og pralede med de fine sager:

”Det kan I ikke gøre bedre,” sagde han for at irritere dem. Dværgene var meget stolte af deres arbejde, og ingen skulle sige, de ikke var dygtige. Det vidste Loke, så han var ikke overrasket, da de svarede: ”Det kan vi i hvert fald!”

”Jeg vil vædde mit hoved på, at I ikke kan gøre det bedre” sagde Loke, og smilede lumsk. Og selvom enhver kan regne ud, at man ikke skal vædde med Loke, så gjorde Sindre det alligevel.

Sindre tændte op i sin store esse, og bad Brok blæse med blæsebælgen, så ilden ikke gik ud. Så lagde han først et svineskind ind i essen.

”Se til, at du ikke stopper med at blæse et øjeblik, for så er det hele ødelagt,” sagde han til Brok, og så gik han ud af smedjen for at ordne noget. Loke havde holdt øje med Sindre, og da han så, hvad dværgen havde for, blev han bekymret for sit hoved, som han havde sat på spil i væddemålet. Tænk nu, hvis dværgen faktisk lavede noget, der var bedre?

Brok blæste og blæste og ilden spruttede og dansede. Flammerne kastede mystiske skygger rundt i den mørke smedje, og Brok svedte og fik røgen i øjnene. Men han stoppede ikke med at blæse. Da begyndte en underlig flue at svirre omkring ham. Den satte sig på hans hånd og bed ham, så Brok måtte bide tænderne hårdt sammen. Alligevel blæste han ufortrødent videre, og da Sindre kom tilbage, tog han en stor gris ud af essen,

der hvor svineskindet havde ligget. På ryggen havde den pels af ægte guld.

”Den skal hedde Gyldenbørste,” sagde Sindre tilfreds. ”Den kan løbe hurtigere end en hest henover himlen og havet, og dens gyldne pels lyser så kraftigt, at uanset, hvor den kommer hen, vil den dybeste nat blive til dag omkring den.”

Så lagde han en klump guld ind i essen, og bad igen Brok om ikke at stoppe med at blæse et øjeblik og gik ud.

Brok blæste og blæste, og ilden spruttede og dansede. Men så kom fluen igen. Den satte sig på hans hals og bed, så han fik tårer i øjnene. Alligevel stoppede han ikke med at blæse, og da Sindre kom tilbage, tog han en stor guldring ud af essen.

”Den hedder Draupner,” sagde han, ”for hver niende dag vil der dryppe otte ligeså store ringe af guld fra den.”

Han nikkede tilfreds for sig selv, og så lagde han en klump jern ind i ilden og gav endnu engang Brok besked på at blæse uden ophør et eneste øjeblik. Brok blæste og blæste, og ilden spruttede og dansede, men da Sindre gik ud, kom fluen igen.

Denne gang satte den sig på den standhaftige dværgs øjenlåg og bed ham så hårdt, at blodet sprang fra øjenlåget, og løb ned i Broks øjne. Et ganske kort øjeblik slap Brok nu blæsebælgen for at tørre blodet væk, og da Sindre kom igen og så det, udbrød han:

”Du kunne have ødelagt det hele!”

Så tog han jernet ud af essen og kiggede på det. Det var en hammer, men skaftet var alt for kort.

”Jaja,” mumlede han, ”nu må vi se. Tag hammeren, grisen og guldringen med til Valhal og bed guderne være dommer over, hvilke tre ting, der er bedst.”

Loke, der havde lyttet til dværgenes samtale i skjul, frydede sig, da han hørte, at hammerens skaft var blevet for kort. - Og måske var det i virkeligheden ham selv, der var den underlige flue? - Sammen med Brok tog han til Valhal, hvor de præsenterede guderne for de seks smedestykker.

THOR
KASTER
MJØLNER

Sif fik sit hår af ægte guld, og aldrig så snart var det blevet sat på hendes hoved, før det slog rod og begyndte at vokse som almindeligt hår. Skibet Skidbladner, som altid havde medvind, fik Frej. Og spyddet Gungner, der kunne bore sig gennem alt, gik til Odin. Det var nogle fornemme ting, Loke havde haft med hjem til dem, og guderne var glade.

Så trådte Brok frem med sine tre ting. Grisen ved navn Gylfenborste fik Frej også. Ringen Draupner fik Odin. Og så blev det hammerens tur.

”Denne hammer hedder Mjølner,” begyndte Brok nervøst. ”Ganske vist er skaftet lidt kort, men hammeren er så hård, at den kan holde til alt. Når man kaster den, vil den altid ramme sit mål, og bagefter vender den selv tilbage til sin ejer. Og så kan den blive lille bitte og bæres i en kæde om halsen.”

Mjølner fik Thor, og da han svingede den over hovedet, sprang torden og lyn fra den. Da guderne så det, vidste de, at Mjølner ville blive deres bedste våben mod jætterne – dét var den bedste af alle dværgenes gaver!

Så var alt godt. Den eneste, der ikke var glad, var Brok, for da han krævede Lokes hoved som betaling, svarede Loke: "Mit hoved må du få, men halsen er ikke en del af væddemålet, så den rører du ikke!"

Brok indså, at han var blevet narret. Hvordan skulle han skære hovedet af Loke uden at røre halsen? Så syede den vrede dværg Lokes læber sammen for i det mindste at sørge for, at han ikke kunne lyve mere. Desværre holdt det ikke ret længe, og Loke kunne fortsætte med at lave ulykker og skabe splid og uro blandt guder, mennesker og jætter. Det var først, da han blev skyld i Balders død, at guderne fik sat en stopper for hans narrestreger. Men det er en helt anden historie, og den må I få en anden gang.

FREJS STORE KÆRLIGHED

AF GERTRUDE KIEL

Frej var klog og vidste mange ting. Han var gud for solskin, regn og frugtbarhed. Og det var ham, man ofrede til, hvis man ønskede sig en god høst og mange børn. Men selvom han var klog, god og smuk og gud for den store elskov, kom det til at koste ham dyrt, da han selv blev forelsket.

En dag, da Frej kom forbi Odins trone, så han, at ingen var i nærheden. Fra tronen kunne man se ud over hele verden, og da den vise Frej gerne ville vide endnu mere, kunne han ikke lade være med at sætte sig. Men ingen betræder Odins trone ustraffet! Frej så mod nord, og fik øje på jætten Gymeres gård. Inde på gårdspladsen kom Gymeres datter Gerd netop i det samme gående. Hun var den smukkeste pige, Frej nogensinde havde set. Frej blev forelsket på stedet!

Men dette var Odins straf, for Frej kunne aldrig få Gerd. Hun var datter af en rig jætte, og jætter og guder kunne ikke gifte sig.

Ulykkelig gik han bort fra tronen og ville ikke tale med nogen. Hans far og mor blev bekymrede for deres søn, og da de ikke kunne lokke et ord ud af ham, forsøgte de i stedet at få Frejs tjener Skirner til at tale med ham.

”Skirner,” sagde Frejs far, ”du og Frej har kendt hinanden i mange år. Du har hans fortrolighed. Gå til ham og find ud af, hvad der plager ham.”

”Jeg skal gøre, som I siger,” var Skirners svar, ”Men jeg er bange for, I ikke vil kunne lide svaret.”

Skirner fandt Frej siddende alene op ad et træ. Først ville han ikke tale med Skirner, og bad ham gå sin vej. Men til sidst fik Skirner den ulykkelige Frej til at fortælle:

"Sådan som jeg elsker Gerd, har ingen ung mand nogensinde elsket før," sluttede Frej. "Hun var så smuk, at hun skinnede, og skæret fra hende bredte sig ud over alle verdener. Men jeg kan ikke sætte min fod i Udgård, og ingen vil tillade os at blive gift. "

FREJ OG GERD

”Nej”, sagde Skirner og rystede på hovedet. ”Du må hellere glemme hende.”

”Det kan jeg ikke. Men måske kan du hjælpe mig”, sagde Frej og kiggede på Skirner.

”Mig?”

”Ja, dig! Rid til Gymers gård, og bed Gerd om at møde mig uden for Udgård”.

Skirner så beklemmt på Frej. Han havde ikke lyst til at bevæge sig ind i jætternes land, men han turde heller ikke sige sin herre imod.

”Jeg skal lønne dig godt!” lokkede Frej, og Skirner nikkede.

”Så lån mig din hurtige hest, og giv mig dit sværd.”

”Du må gerne låne min hest, og hvis du bringer min brud med tilbage, skal du få mit sværd, der svinger af sig selv, hvis den, der bærer det, er klog. sagde Frej. Han tænkte, at sværdet var en billig pris, når bare han kunne få sin elskede Gerd. ”Gyldne gaver til pigen får du også med,” sagde han, og sendte Skirner af sted på den farefulde færd.

Skirner red gennem nat og dag, så blodet sprang fra hestens hove. Han red gennem bjerge og dale, over vand og øde egne, men da han omsider kom til Gymers gård i Udgård, blev han standset af glubske hunde. Hesten stejlede, og ville ikke nærme sig gården.

Skirner fik øje på en hyrde, som passede kvæg på marken uden for gården, og råbte:

”Hør du der, hvordan kan jeg komme til at tale med datteren af gården?”

”Du må være fra forstanden”, svarede hyrden. ”Kan du ikke se hundene? De gør ikke for at hilse dig velkommen. Gymer lukker dig aldrig ind”.

"Jeg har ikke reddet for mit liv for at blive afvist ved døren," mumlede Skirner og kiggede slukøret på porten.

Inde i gården havde Gerd hørt hundene gø, og nu spurgte hun sin tjenestepige, hvorfor de gøede så vildt. Da hun fik at vide, at der stod en fremmed derude, bød hun ham inden for, som det var skik og brug, også selvom hun frygtede, at den fremmede ville hendes familie ondt.

"Hvem er du, og hvad laver du her?" spurgte hun, og gav ham et krus mjød.

"Jeg er Frejs tjener, og jeg bringer dig elleve æbler af guld," sagde Skirner. "Dem giver Frej dig, for at vinde dit hjerte."

"Aldrig vil jeg give en mand mit hjerte for elleve æbler af guld," svarede Gerd fornærmet.

"Så giver jeg dig Odins ring Draupner, som drypper otte ringe magen til hver niende nat."

"Jeg vil heller ikke have Odins guldring, om så den drypper nok så mange ringe mangel til. Jeg har rigeligt guld her i min fars gård."

Nu blev Skirner nervøs. Hvordan skulle han dog overtale hende?

"Nå, men kan du så se mit runemærkede sværd? Med det vil jeg hugge hovedet af dig, hvis ikke du lover at følge med."

"Truer du mig!" sagde Gerd, som var begyndt at blive vred. "Aldrig vil jeg lade mig true til at gifte mig med en mand. Pas du hellere på, jeg ikke kalder på min far, for så vil det komme til kamp."

Skirner så sig forskrækket om. Han havde ikke lyst til at slå mod en stor, gammel jætte. Men så rankede han sig og sagde:

"Gør du bare det. Mit sværd er mærket af magiske runer, så det skærer halsen over på den jætte, som nærmer sig med ondt i sinde. Og når din far er faldet, kaster jeg runer over dig, så du kommer til at henslæbe resten af dine dage i ensomhed fjernt fra din familie. Du vil blive tynd og udmagret, for al mad vil smage rædselsfuldt i din mund. Og ingen mand vil have dig, andet end en trehovedet trolld. Odin, Thor og Frej vil blive dine fjender, fordi, du kvinde, har nedkaldt deres vrede, og ..."

Da Skirner havde fået talt sig varm, kunne han næsten ikke stoppe igen, og han fortalte den forskrækkede jættepige om alle de rædselsfulde forbandelser, han ville kaste over hende, så hun til sidst tiggede ham om at stoppe:

”Jeg bønfalder dig! Hold inde! Jeg havde aldrig troet, jeg skulle elske en af vanernes slægt, men sig til Frej, at jeg vil møde ham ved lunden Barri om ni nætter.”

Da Skirner vendte hjem til Frejs gård igen, blev han mødt af Frej på gårdspladsen. Og før han nåede at springe af hesten, tiggede Frej ham om svar. Den udmattede Skirner fortalte, hvad der var sket, og da udbrød den elskovssyge Frej: ”Lang er én nat, og endnu længere to! Hvordan skal jeg dog udholde ni?!”

Men Frej klarede de ni nætters venten, og da han og Gerd mødtes i lunden, blev hun ligeså forelsket i ham, som han var i hende. Så blev de gift og fik sønnen Fjølner. Men fordi han havde givet sit sværd til Skirner for at få den pige, han elskede, havde han fra den dag intet våben. Når Ragnarok kom, hvor Frej skulle kæmpe mod ildguden Surt, ville han blive en af de allerførste, der faldt. - Men det er en helt anden historie, som I må få en anden gang!

TYR OG FENRISULVEN

AF GERTRUDE KIEL

Odin var gud for krigen, men Tyr var gud for krigerne. Det var Tyr, der gik forrest i kampen, og han tøvede aldrig overfor en fjende. Han var den modigste af alle guderne, men når man sagde om en rigtig modig mand, at han var "Tyr-djærv", så var det især på grund af det mod, Tyr viste, da Fenrisulven skulle bindes.

Loke var egentlig gift med Sygin, som han havde sønnen Narfi med. Men en gang da han var på rejse i Udgård traf han jættekvinden Angerbode, og med hende fik han tre hæslige børn. Den ene var Hel, den anden Midgårdsormen, og den tredje var Fenrisulven.

Da guderne hørte om børnene, anede de, at børn af to så onde og utilregnelige forældre, ville føre ulykker med sig. Spådomme fortalte, at disse tre børn ville bringe guderne stor sorg og skade, og at Fenrisulven en dag ville slå Odin ihjel. Så Odin fik hentet de tre "børn" til Valhal, mens de endnu var små, for at uskadeliggøre dem.

Odin kastede Midgårdsormen, der endnu bare var en lille slange, i havet. Men i stedet for at drukne voksede den sig så stor, at den omkransede hele verden og kunne bide sig selv i halen. Søsteren Hel sendte han til Niflheim, hvor han gav hende ni verdener at vogte over. Her herskede kulde, mørke og tåge, og dette blev de dødes rige, hvor alle de mennesker kom hen, som ikke var døde i kamp, men af sygdom eller alderdom. Hel var halvt blåsort som et lig og halvt menneskefarve, derfor var hun let at kende.

Fenrisulven, som Odin var mest bekymret over, lod han vokse op i Valhal, så han kunne holde skarpt øje med den. Men snart

blev den så stor og vild, at kun krigsguden Tyr turde nærme sig for at give den mad. Da guderne så, hvordan det gik med Ulven, blev de klar over, at de ikke kunne styre den ret meget længere. De ville ikke slå den ihjel, for deres jord var så hellig, at de ikke kunne besudle den med ulvens blod.

Så smedede de en meget stærk lænke til den. De bar lænken hen til Fenrisulven og sagde udfordrende:

”Hvis du virkelig er den stærkeste ulv, der nogensinde har levet, må du også kunne sprænge denne lænke.”

Fenrisulven sprang omkring og knurrede og hylede. Den ville gerne gøre guderne bange og vise, hvor stærk, den var, og da den var sikker på at slippe fri, lod den guderne lænke sig. Og ulven havde ret: Første gang den spændte musklerne, sprang lænken.

Så lavede guderne en endnu kraftigere lænke. Den var dobbelt så stærk, og nu sagde de til ulven:

”Hvis du også kan sprænge denne lænke, vil din styrke blive berømmet vidt og bredt.”

Fenrisulven forstod nok, at de ville binde den, men da den var blevet stærkere siden sidste styrkeprøve, ville den være berømt for sin styrke, måtte den også vove noget! Så lod den guderne binde sig uden at gøre vrøvl.

Da lænken lå omkring halsen på den, sprang Fenrisulven frem og kastede sig mod jorden, den spændte alle sine muskler, og lænken sprang i tusind stykker.

Da blev guderne for alvor bange! Og Odin sendte Frejs tjener Skirner af sted til dværgene i sortalfernes rige og bad dem om hjælp.

Dværgene vidste, at for at smede en lænke ingen kan bryde, måtte de bruge det, som ingen kunne finde. Og i de dybe sale under jorden, gik dværgene i gang med at smede en lænke gjort af kattens tramp og kvindens skæg, af bjergets rødde og bjørnens sener, af fiskens ånde og fuglens mælk. Lænken kaldte de Glejner, og den lignede ikke nogen anden lænke. Den var glat

og blød som et silkebånd, men stærkere end nogen lænke af jern. Skirner fik lænken Glejpnir med hjem, og da guderne så den, vidste de, at dette var deres chance for at binde Fenrisulven.

De tog Fenrisulven med ud på en fjern ø, i en fjern sø, og her viste de ulven silkebåndet. De lod det gå fra hånd til hånd, hev og sled i det, men ingen kunne rykke det itu.

"Måske kan du rive det i stykker?," sagde de lokkende til Fenrisulven.

Ulven skulede mistroisk til dem.

Der er ingen ære ved at rive et silkebånd over, men hvis båndet er lavet med trolddom, er det en helt anden sag. "Hvis det er forhekset, vil jeg slet ikke røre ved det!"

"Men du har jo før rykket stærke jernlænker over," fortsatte guderne indsmigrende. "Det er da ikke noget problem for dig at ødelægge sådan et lille silkebånd. Og hvis det viser sig, du ikke kan, bliver alle guderne rolige og glade. Så ved vi, at vi kan binde dig, hvis det bliver nødvendigt, og så løser vi dig straks igen. Er du virkelig så fej, at du ikke tør?"

GLEJPNIR -
LÆNKEN AF SILKE
TEGNING: SUSSI BECH

Igen skulede Fenrisulven mistroisk til dem.

”Binder I mig sådan, at jeg ikke selv kan komme fri, så løser I mig måske aldrig igen. Jeg tror ikke på jer, men I skal ikke kalde mig fej, knurrede den, ”En af jer må lægge en hånd i min mund som sikkerhed for, at I ikke narrer mig.”

Guderne skævede til hinanden. Det ene var ligeså slemt som det andet, og ingen af dem havde lyst til at lægge hånden i Fenrisulvens mund. Så trådte Tyr frem. Han havde tit fodret ulven og kunne godt regne ud, hvordan det ville gå, når den blev lænket og ikke kunne komme fri. Men værre ville det være, hvis ulven slet ikke blev lænket. Han lagde sin hånd i ulvens mund, og uden at ryste, smilede han til den, så den ikke anede uråd.

I samme nu guderne lagde dværgenes troldlænke om ulven, og den spændte musklerne, mærkede den, at jo mere den spændte, des stærkere blev lænken. Alle guderne lo - undtagen Tyr! I samme sekund Fenrisulven så, at den var blevet narret, klappede den hårdt tænderne sammen om Tyr's arm. Fra den dag af, måtte Tyr klare sig med én arm!

TYR OG FENRISULVEN

TEGNING: SUSSI BECH

VIKINGE- OG GUDELEGE

TOVTRÆKNING

Inden vikingerne drog ud på vilde eventyr, skulle de være i god form. De trænede f.eks. deres muskler ved at "trække i tov".

Til denne leg skal I bruge:

- Et tykt og langt tov
(kan købes i metermål hos de fleste byggemarkeder).
- God plads.

Børnene deles op i to hold. Der laves en linje midt mellem de to hold, der skal dyste, og bliver bare én fra holdet trukket over denne linje, så har dette hold tabt.

HEIMDAL'S DANS MED MENNESKENE

Til denne leg skal I bruge:

- Et bind for øjnene f.eks. et tørklæde.
- Et reb eller en snor.

Heimdals vogter ved regnbuen – vejen mellem gudernes og menneskenes verden. Men han har fået gnistrer fra Thors hammer i øjnene, og ser derfor ikke så godt i dag. Derfor må han bruge sin hørelse for at fange de mennesker, som vil snyde sig ind i gudernes verden.

LEGEN

Der udvælges en Heimdals, som får bind for øjnene. Heimdals placeres ved rebet, der er placeret i en lige linje. Rebet er overgangen fra menneskenes verden til regnbuen.

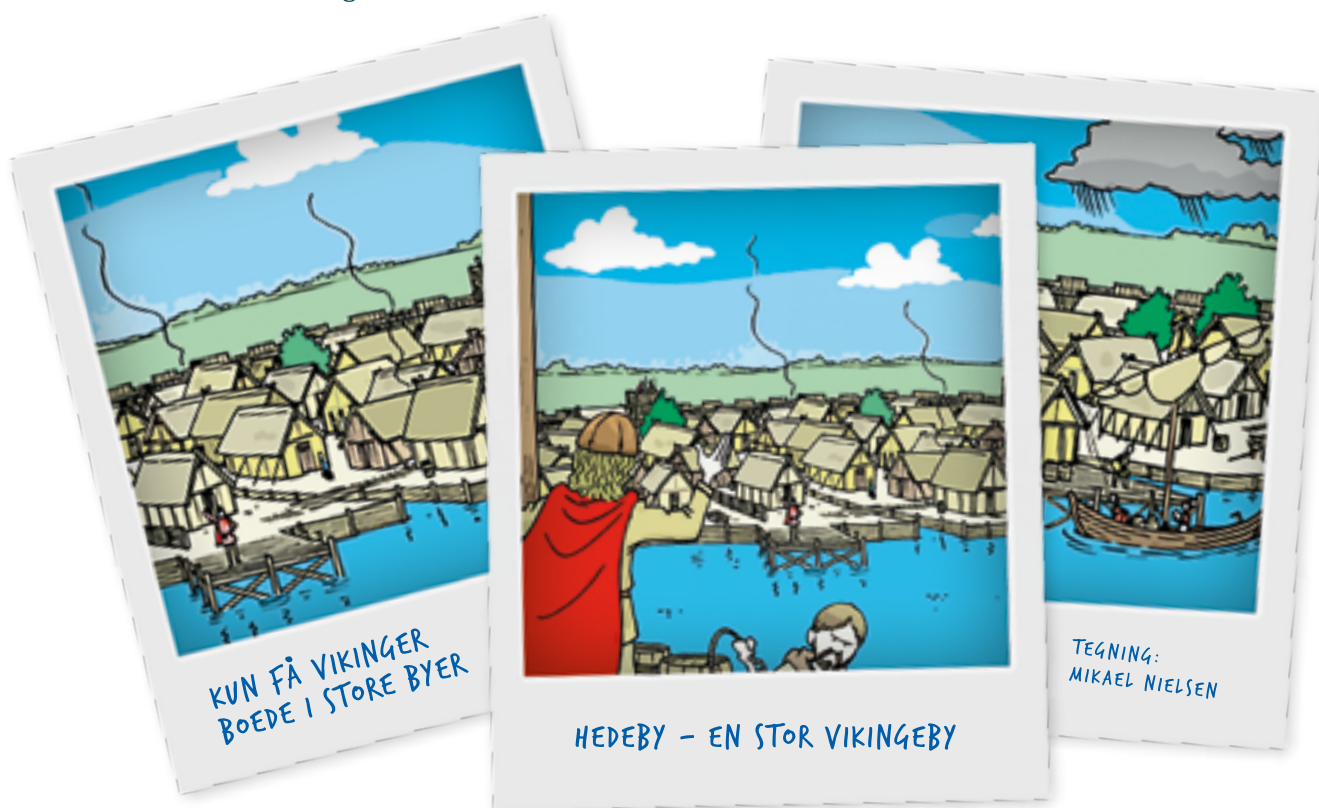
Alle andre børn stiller sig ca. fem meter fra rebet. Børnene skal nu snige sig over rebet uden, at Heimdals opdager det.

Heimdals skal, ved hjælp af sin hørelse og sine sanser, forsøge at fange menneskene. De børn, som bliver fanget, er nu Heimdals ekstra arme og ører, og får dermed også bind for øjnene, og holder Heimdals i hånden. Legen fortsætter, til alle børn er fanget.

LAV VIKINGEMAD

I vikingetiden boede næsten alle vikingerne ude på landet. Her boede de i små landsbyer. I landsbyerne lå vikingernes gårde med gårdsplads, urtehave og frugttrær.

Rundt om landsbyerne lå der marker. Her kunne vikingerne dyrke byg, rug, havre og hvede. Mellem landsbyerne var der både skov og krat, hvor vikingernes grise kunne gå rundt. Og lidt længere væk kunne vikingernes andre dyr græsse. Her gik der sikkert mange køer og får.

Vikingerne kunne ikke købe deres mad i butikker, som vi kan i dag. Derfor lavede de alt deres mad selv. De slagtede selv deres grise, køer og får. Og de bagte selv deres brød af kornet på marken, som de malede til mel.

De vikinger, som boede tæt på havet, kunne fange fisk til en lækker fiskeret. Det kunne for eksempel være torsk, hornfisk, ål eller fladfisk.

VIKINGEOPSKRIFTER

Vikingevælling

4 dl. groftmalet bygmel, 1 liter vand, 2 æbler, 1 tsk. salt, 1 kop mælk

- Æblerne skæres ud i små stykker. Vandet bringes i kog, og melet drysses i vandet under omrøring.
- Æblerne tilsættes under omrøring.
- Grøden koger i 5 min. Under omrøring.
- Gryden pakkes herefter ind i aviser, hvorefter den sættes ind i en varm seng eller pakkes ind i et lunt tæppe.
- Efter en time i sengen tilsættes en kop mælk og der røres rundt.
- Så er der vikingevælling!

Fladbrød

6 kopper groft hvedemel, 3 kopper kærnemælk, 1 æg, lidt salt

- Det hele æltes godt og længe.
- Dejen formes til boller der trykkes helt flade.
- Disse bages nu over et bål (*glødebål*) på en pande.
- Brødene er færdige når de har fået en lysebrun farve.

Grubemad

En ribbensteg – eller andet ikke magert kød, frugter og grøntsager efter eget valg, rabarber eller kålblade

Marinade: 1,5 dl. olie, 0,5 dl. eddike, 1 smule salt, 3 revet løg, kviste af timian, og andre vilde krydderier

- Kødet marineres i et par døgn. Derefter pakkes det ind i bladene (*stanniol kan også bruges*)
- Der opvarmes sten på bål- de skal være glohede.
- Herefter graves et hul i jorden (*ca 0,5 meter dybt*)
Her lægges de varme sten.
- Kødet, som er pakket ind, lægges ned i hullet, og der dækkes nu til med græstørv.
- Kødet steger i normal stegetid plus 25-50 procent ekstra tid.
- Herefter skal kødet trække en halv time inden det pakkes ud.

Velbekomme

LAV VIKINGETØJ

På museum kan I se ægte vikingesmykker, brocher og skålspænder. I kan også se vikingernes våben af metal. Metalgenstande kan holde sig nede i jorden i mange år, og derfor er det ofte dem, arkæologerne finder i vikingernes grave - sammen med skelettet. Stoffet, som vikingernes tøj blev syet af, kan ikke holde sig nede i jorden i alle de år. Det rådner, og bliver til ingenting. Sommetider er der dog nogle heldige arkæologer, der finder små rester af tøjet. På den måde kan arkæologerne se, hvad vikingernes tøj var lavet af, hvordan det var lavet, og måske endda hvilke farver det havde.

Vikingerne vævede og syede selv deres dragter. Det tog lang tid at væve en hel kjole eller en kappe. Derfor gik der længe mellem, at vikingerne fik nyt tøj.

For at få stof til dragterne, skulle vikingerne først fremstille garn af uld fra får. Garnet farvede de i mange flotte farver ved at koge det sammen med forskellige planter. Så vævede vikingerne deres eget stof af det farvede garn. Og til sidst kunne de sy en flot selekjole, som Ragnhilds eller måske en kappe som Gunulfs af det stof, de havde vævet.

Her ser I, de farver som vikingerne farvede deres tøj i:

AKTIVITET

Væv dit eget stykke stof.

Lad børnene prøve at væve et lille stykke stof i vikingefarver. Hvis I ikke allerede har en væv, kan I lave en simpel væv i stift karton. Vævningen giver børnene en god fornemmelse for, hvor lang tid det har taget vikingerne at væve et helt sæt tøj. Det færdige stykke stof kan sys sammen til en lille pung, som den Ragnhild bærer i sit bælte.

OPSKRIFT PÅ VÆV AF KARTON

Materialer:

- Et stykke karton fx A4 størrelse.
- Snor til vævens strenge.

Klip et stykke karton ud i den ønskede størrelse. Sørg for ikke at lave væven alt for bred. Klip et hak i de korte sider af kartonstykket, som det ses på tegningen. Hakkene skal være lige store. Vikl snor om kartonstykket. Se tegning.

LAV VIKINGEMØNSTRE

Vikingerne pyntede deres smykker, tøj, våben, runesten og skibe med helt specielle mønstre. Mønstrene forestillede fantasifulde dyr. Det kunne være store dyr, fugle og slanger. Arkæologerne kalder vikingernes mønstre for dyrestil. Måske syntes vikingerne, at det var smart at pynte deres genstande med dyremotiver, ligesom I har t-shirts med sjove billeder på. Det kan også være, at vikingerne troede, at dyremønstrene ville bringe held og lykke. Hvad tror I?

DYREMØNSTRE PÅ JELLINGSTENEN

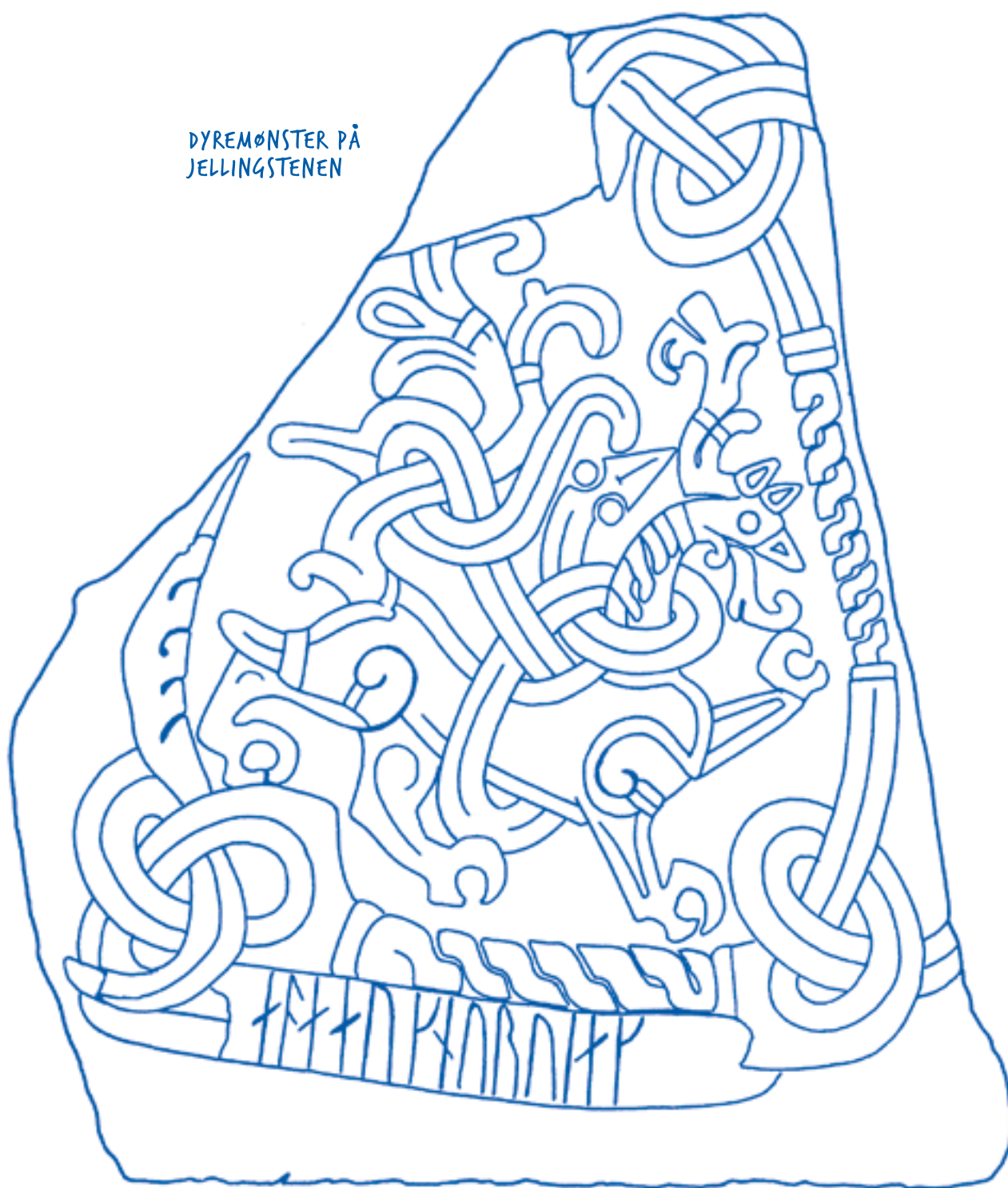
AKTIVITET

Lad børnene designe deres helt egne dyremotiver inspireret af vikingernes. Vikingernes fantasifulde dyr var ofte sat sammen af flere forskellige dyr. Hvad med at tegne en fugleløve eller en slangeelefant?

AKTIVITET

Lav en kopi og farvelæg Jellingstenen.

DYREMØNSTER PÅ
JELLINGSTENEN

RUNEALFABET

A	†
"A" SOM I ANNE	
A	ƒ
"A" SOM I ARNE	
B	B
C	h
"C" SOM I CHARLOTTE	
C	ƿ
"C" SOM I CAMILLA	
D	↑
E	†
F	ƿ
G	ƿ
H	*
I	I
J	I
K	ƿ
L	↑
M	φ
N	†
O	∩
"O" SOM I OLE	

O	ƒ
"O" SOM I OSKAR	
P	B
Q	ƿ
R	R
S	h
T	↑
TH	þ
V	∩
V	ƿ
"V" SOM I VON AND	
V	∩
"V" SOM I VERA	
W	∩
X	ƿh
"X" SOM I ALEXANDER	
X	h
"X" SOM I XANDER	
Y	∩
Z	h
Æ	†
Ø	∩
Å	ƒ

Når man skal skrive med runer, skal man i første omgang glemme alt hvad man har lært i skolen om at stave, og prøve at sige sit navn højt. Hvordan lyder det?

Alexander staves med x, men vikingerne havde ikke noget x – derfor ville de have skrevet Alexander med ks i stedet for x, altså:

†↑†ƿh††↑†R

Vikingerne havde kun 16-19 runer i deres alfabet, mens vi i dag har 29 bogstaver i vores alfabet. Nogle runer kan altså bruges til forskellige lyde. Sammenhængen afgør hvilken lyd runen har. I vores alfabet har bogstaver også mere end én lyd, tænk bare på død – de to d'er kunne let være to forskellige bogstaver.

AKTIVITET

Skriv dit navn med runer.

RUNESTEN,
JELLINGSTENEN

FOTOGRAF:
ROBERTO FORTUNA

VIKINGEFEST

Giv børnene vikingenavne fx Ragnhild, Gunulf, Tjalfe, Røskva, Leif, Harald osv. Lav jeres eget vikingekampråb, skriv en vikingesang, lav vikingesværd af et liggeunderlag (mange opskrifter dukker op, hvis I søger på rollespilssværd på internettet). Leg vikinglege, mal mel og lav vikingemad.

VIKINGEFEST PÅ NATIONALMUSEET
FOTOGRAF: JACOB NYBORG ANDREASSEN

LAV EN KOPI, KLIP UD OG FARVELÆG DIN EGEN VIKING

